

Il·lustració Catalana

399

Feminals

Núm. 46

Barcelona 29 Janer 1911

L'ANY NOU AL AGUAYT

LA DONA EN LA NOSTRA EXPOSICIÓ REGIONAL

ATENTES lletres que tenim a la vista dirigides a n'aquesta Direcció per la Societat Econòmica d'Amichs del País, de Reus, ens parlen d'un bell projecte concebut per la important entitat reusenca, iniciadora de la Exposició Regional Catalana que's projecta portar a cap pròximament en la capital del Priorat.

El projecte'ns ha commogut y envanit alhora, car ell entranya una noble aspiració y un acatament dels fills de la província de Tarragona, vers l'enaltiment de la dona catalana, més lloable per quant en nostra terra hi ha encara tants y tants cervells qui no li concedexen en la vida social altra intervenció que la d'una materialitat servil sense transcendència fora de la llar, — y una absoluta negació de tota utilitat en el moviment social dels pobles.

Donchs, be. La dona catalana, sia'l que's vulga'l resultat del bell projecte dels organitzadors de la Exposició Regional, haurà de recordar sempre que foren ells els primers qui oferiren a les iniciatives femenines un generós espondiment.

Car se tracta de qu'en la noble y valenta mostra del vigor regional català no hi manqui la cooperació de la companya del home català, y a n'aquest fi, els organitzadors de la Exposició's proposen axecar en ella'l *Pabelló de la Dona*.

Jo voldria que totes les llegidores de FEMINAL comprenguessin lo qu'axò significa, lo qu'aquest afany enclou de respecte, d'entusiasme, d'eloqüent ajuda pera les iniciatives de la dona de nostra terra, per aquexes iniciatives encara avuy tan escampades, mes qui, d'assí y d'allí, tot sovint sobriuen de l'atonía general, de la passivitat instintiva del nostre esperit, de la timidesa tradicional y lògica en aqueix poble hont fins ara tan poch s'havia fet sempre pera elevar el nivell intel·lectual de la dona y obrir camins a les seves activitats.

Jo voldria que la emoció y l'entusiasme ab que FEMINAL ha acullit la nova, penetrés en tots els cors, s'apoderés de tots els cervells, y axequés totes les aspiracions, y tots aquells idealismes qu'es un crim dexar morir en flor.

Jo voldria oír un esclatant aplaudiment femení de mans blanques, aristocràtiques y burgeses, de mans brunes, de mans curtidres per el treball, exit de les quatre províncies catalanes.

Jo voldria saber tots els esguarts de les dones qui's senten l'ànima catalana fits en la valenta Reus, hont comensa a brillar la llum d'esperansa de la Exposició Regional Catalana... Y voldria saber també qu'allí van dirigits els ulls de totes les dones, fins els d'aquelles qui no han sentit bategar en llur cor el sentiment de patria, qui no han capít les seves grandeses, car pera elles... la patria no es la terra en que nasqueren, ni l'oreig de les serres nadiues, ni la remor del mar en les seves platges, ni la veu dels seus vells cloquers... la patria es l'egoisme del seu benestar... Si; jo voldria qu'aquexes dones sense idealismes... nines d'elegancia y frivolitat, ò displiscents y inconscients anyorades dels atavismes musulmans... dirigissin també llurs esguarts vers la patria de tants catalans il·lustres: Prim, Fortuny, Pere Mata... y qu'aquells esguarts s'encenguessin d'una santa claror redemptora... devant de lo qu'allí vol ferse pera la Dona.

Jo voldria també sentir, devinguda una sola, la veu de totes les catalanes, unintse en un triomfant himne d'esperansa y de ressorgiment...

Car pera la nostra vida social el moviment regional que's prepara es transcendentalíssim, y d'aquesta manifestació de la vida femenina a Catalunya, es evident qu'han de sorgirne grans avensos, grans utilitats y sanes evolucions.

Les nostres llegidores recordaran que l'any 1907, portant a Catalunya les terribles inundacions, posà de manifest l'esperit profundament caritatiu de totes les nostres classes socials, FEMINAL volgué contribuir a axugar llàgrimes y a remeyar miseries en la mida de les seves forces, organisant una tómbola en el local avuy ocupat per el Banch del Río de la Plata, en el Passeig de Gracia... Aquelles de nostres suscriptores qui colleccionen nostra revista desde la seva aparició, que la fullegín desde'l número 7, corresponent al mes d'Octubre de 1907. Encapsant el número, unes breus línies tanquen una crida ferventa y dolorosa a les dones catalanes, y entr'elles repassem aquestes:

... FEMINAL inicia desd'aquest número una obra qu'espera trobarà ressò en l'ànima caritativa de les seves llegidores. FEMINAL us demana donatius pera fer una tómbola ò una venda de caritat ab objectes d'art y utilitaris, fruyts de les nostres mans y de la nostra inteligencia. ¿Qui de nosaltres, les dones, no esmersa un poch de temps en frivolitats? Donchs, aquest temps, que sia llevor feconda pera axugar llàgrimes y aliviar miseries.

Breu fou la crida, mes d'arreu de Catalunya fou sentida... Y sinó... díguiho l'èxit extraordinari d'aquella primera manifestació del art y de la industria de la dona catalana, revelada per un motor, per sòrt, may inactiu en nostra terra: el de la Caritat.

Passaren Novembre, Desembre, Janer, y de tot arreu arribaven n'ostres de l'activitat y destresa de les dones. En aquest mes, FEMINAL així parlava:

S'ha inaugurat solemnement lo que podríem anomenar la Primera Exposició del treball de la dona catalana...

Podem cantar victoria, car l'esperit de la dona catalana, les seves energies, s'han despertat... son indescriptibles les activitats, energies y bona voluntat desplegades en l'obra de cultura y de beneficencia... les maravelles de bon gust, riquesa, inteligencia, destresa, habilitat y paciencia qui s'apleguen en el local del Hotel Colon, de meytat massa petit pera contenirles.

En el mes de Febrer, la nostra ploma, commoguda, escrivia, al donar compte del fi de la nostra obra:

Al iniciar la tómbola, la nostra ambició, els nostres optimismes, no arribaven més enllà de recullir un miler de duros en quinze dies... Y forsa abans, ja'n teníem més de dos mil.

Catalanes:

Si per una obra de caritat, quatre anys enrera, la nostra activitat, la nostra inteligencia, la nostra destresa, donaren tan belles mostres d'existencia... ¿Què no podrem fer ara en que ja'ns hem aplegades un cop... que ja'ns conexem dintre d'unes matexes emocions misericordioses... què no sabrèm fer ara que Catalunya'ns crida, qu'Espanya'ns espera, que'l món, tal volta, tindrà'ls ulls fits en la nostra Exposició Regional?

¡Quina bella y sana explosió d'amor, de cultura y de patriotisme, podem portar a l'obra del nostre poble! Que vegin totes les regions d'Espanya que la dona catalana es activa, industriosa, intelligent, y que té'l coratge de mostrar a plè sol el resultat del seu treball... y que ja es lluny la llegenda de que'l seu regne no s'espandeix enllà del gineceu y de les devocions més supersticioses y fanàtiques que cristianes y catòliques, y que realment comensa a esser la companya somniada per l'home modern, y la seva col·laboradora en tota obra de progrés y de cultura qu'ha d'enaltir una nació.

Catalanes:

Desvetllèm-nos, donchs... Cal que totes aportem nostre esforç a fer del Pabelló de la Dona Catalana en la nostra Exposició Regional una obra digna de nosaltres, digna del esperit qui ha mogut als organitzadors d'aquexa manifestació de potència regional.

Portèmhi els nostres treballs, les nostres industries, les nostres fundacions; tot lo que posi en evidencia la nostra activitat y la nostra utilitat. Industries femenines comarcals, ciutadanes, textils y treballs de puntes de fil, de cotó, de seda, d'or, d'argent, en quals maravelles son tan destres les filles de la nostra costa llevantina. Aquelles útils y gentils labors de rafia, els brodatos de tota mena, els textils, tots els treballs exits de l'agulla; les flors, les enquadrernacions, els cuyros repujats, les obres pedagògiques, artístiques y socials de la dona y pera la dona, les de beneficencia general, les de literatura y música, les de pintura y escultura... les científiques y comercials... etz., etz.

Qu'acudixin totes a nosaltres. FEMINAL s'ofereix a guiar totes les iniciatives, esperant poguer ajudarles més eficazment apenes hagin comensat a manifestarse, car l'obra que'ns ocupa necessita gran preparació.

CARME KARR.

LA INDUMENTARIA CATALANA EN EL SIGLE XVIII

CERCANT en el tresor de coses curioses que tanca nostre museu d'art antich, motius d'interès pera nostres llegidors, fou posat en nostres mans per el distingit conservador del esmentat Palau, don Carles de Bofarull, un interessantíssim llibre continent reproduccions dels trajos que s'usaven en Catalunya cent anys enrrera.

Y en aquesta època moderna en que la moda sembla haverse proposat enlletgir homes y dònnes ab les seves extravagancies, dona bo reposar un poch els ulls, de tantes... caricatures ridícles com se veuen en nostres passeigs, y fixarlos en els bells ropatges de les antigues catalanes que representen els nostres gravats, y que formaren part de la indumentaria de les nostres avies.

Cruxents domassos filats y texits a casa de flors fantàstiques y fruytes ensatinades, gandayes de torsal de seda, negres y blanques y d'aquell *ó vieux rose*, avuy tan en boga... Mocadors, escarpins, devantals y cintes constel·lats de lluminoses antiqüeles... mangots y mitges de fina seda qui, com les gandayes parlen

Trajos de festa dels menestrals catalans

de velles destreses exquisides... randes que les centuries han esgroguehit y que'l cedre de calaxos y vitrines ha perforat... tot un be de Deu de broderies y tissús preciosos... calcats, guants y joyells, esperen allí, en nostre Museu, d'art antich, sota les ombres del Parch, que sobre d'ells, tresor de recordances, se posin, — interessats quant nó conmoguts — els ulls de les barcelonines. Mes ay, que les barcelonines d'avuy, prefereixen acudir a la fira d'enveges y de crítiques, que's para diàriament en els carrers de més trànsit de nostra Barcelona...! Y demanèu a més d'una damisela d'aquexes qui duhen trabades les cames, enfundat el còs sense cap línia encisadora, y el cap dintre un test ò sota una immensa bacina de barber, perquè freqüenten el Museu d'art antich... y us respondrà — si son franques, (que tenen la inconsciencia d'esserho en aquest sentit, la generalitat de les barcelonines) que «no saben ahont es el tal Museu, ni els interessa saberho... car deu esser molt aburrit com tot lo que *no es cosa de senyores y senyoretas*»

Una dama barcelonina en trajo de carrer

Un elegant barceloní

Una dama en trajo de saló

PERFILS FEMENINS EXTRANGERS

Mme. Paderewski, esposa del célebre pianista

MME. Paderewski, la bella esposa del il·lustre músich, dama de gran intel·ligència y ilustració, no tenint fills, ha consagrat tots els seus cuidados a l'avicultura, de la que no solament n'ha fet un sport, sinó un comerç reproductiu.

En la seva hisenda de Morgues, y en els jardins de la hermosa *villa*, habitual residència del matrimoni polach, Mme. Paderewski ha fet construir uns galliners models, hont no manca cap dels exemplars d'aviràm coneguts fins avuy, essent alguns d'ells veritablement notables.

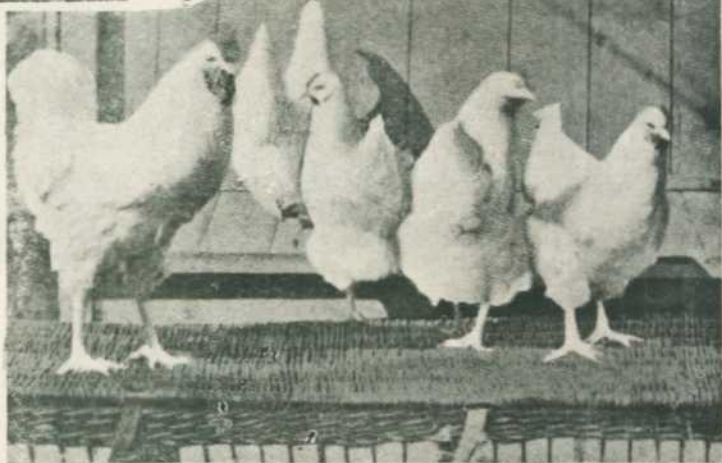
En varies exposicions d'avicultura, els productes de la granja de la senyora Paderewski han merescut recompenses.

Entusiasta pera perfeccionar les rasses d'aviràm, la distingida dama no perdona sacrificis de

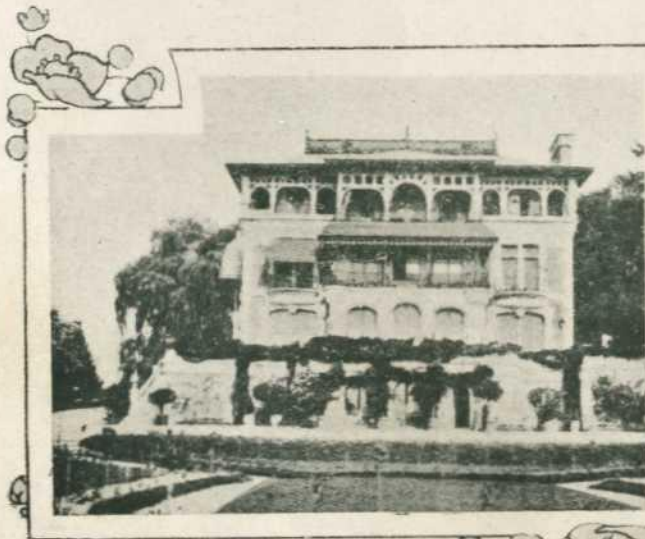
cap mena, y allà hont ella sab que pot trobar curiosos exemplars, allà và, com ho demostra el seu viatge als Estats Units, hont en la Exposició d'avicultura de Chicago, adquirí per la quantitat de 38.000 francs un gall y quatre gallines d'incomparable bellesa, perfecció de línies y blancor de neu.

No cal dir els cuidados extraordinaris ab que la distingida avicultora atindrà les cinch precioses bestioles, ja que cada una d'elles representa una suma que, aplicada d'altra manera, faria sens dubte la dita de més de quatre famílies necessitades.

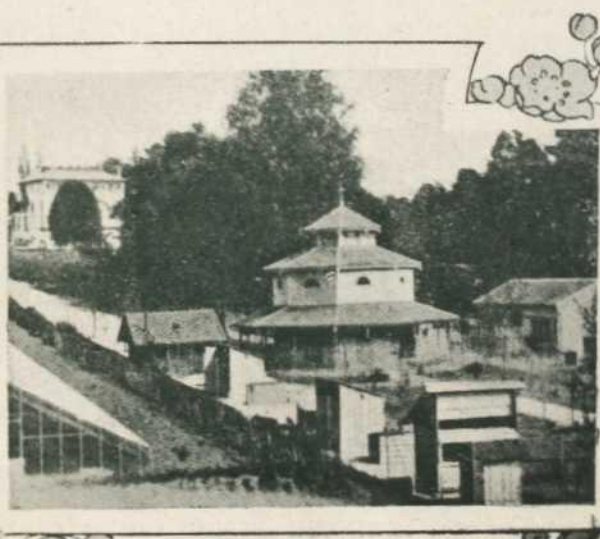
Nosaltres, bo y admirant l'entusiasme de la esposa d'en Paderewski pera l'aviràm, creyem que la dona té alguns altres objectius més humanitaris y més útils que l'esmersar axis els seus cabals, el seu temps y les seves devocions. Tant com pera moltes dones pot esser de gran utilitat el dedicar-se a les tasques rurals en les granges, sembla que aquestes tasques pertanyin a una classe social que no pot, per la seva educació, aspirar a objectius més elevats, axis com sembla qu'han de sentir dames de la categoria de la senyora Paderewski.

Els exemplars escullits. Un gall y quatre gallines de 38.000 francs

La villa Paderewski a Morgues

El galliner model de Mme. Paderewski

L'INTELECTUALISME FEMENI FRANCES

FINS a nosaltres, poch abans d'acabar l'any passat, arribaren dos noms de dona voltats d'una amable auriola d'èxits: els de dues dames de la bona societat francesa, Mme. de Gardilanne y madame Schleka Le Bargy: la primera, aristòcrata d'un refinat intel·lectualisme aplaudit ja, feya cinch anys, y la segona, qui per primera volta, se donava a conèixer com una exquisida escriptora, portadora d'un nom fet cèlebre ja per son germà l'il·lustre actor Le Bargy.

Mme. de Gardilanne y Mme. Schleka, han unit en llur amistat llurs dos talents en un sol pera escriure en col·laboració baix els pseudònims de Marc d'Iviel y Jean de

Hinx, l'«Inaccessible», comedia en 3 actes representada derrera-ment a París ab un èxit extraordinari, y que's tracta de traduhir a nostres llengues.

L'«Inaccessible» es, pera una dona, jove, viuda, rica y coqueta y bella'l trobar un *amich*, un veritable *amich*, en l'*home*, car de son matrimoni ne guardà repulsió pera l'amor.

«Chassez le naturel, il revient au galop»... La dama acaba per rendir tribut a la naturalesa, y son cor se desvetlla, per l'home rebutjat qui no sapigué restar son *amich*. Mes l'amor truca tart a son cor, y l'estimat, guarit, troba en una gentilíssima verge, joveníssima germana de la viuda, el tresor de sentiment somniat... Y no resta a la dama vensuda altre camí que'l del sacrifici.

L'obra es elegantment construhida y conté refinaments d'esprit de remarcable valer.

Les dues simpàtiques y belles escriptores franceses, obtingueren axís mateix — aquest darrer Nadal, — un èxit extraordinari fent representar una obra deliciosa, «Les subterfuges de St. Nicolas», qui formarà època en el teatre d'infants a París.

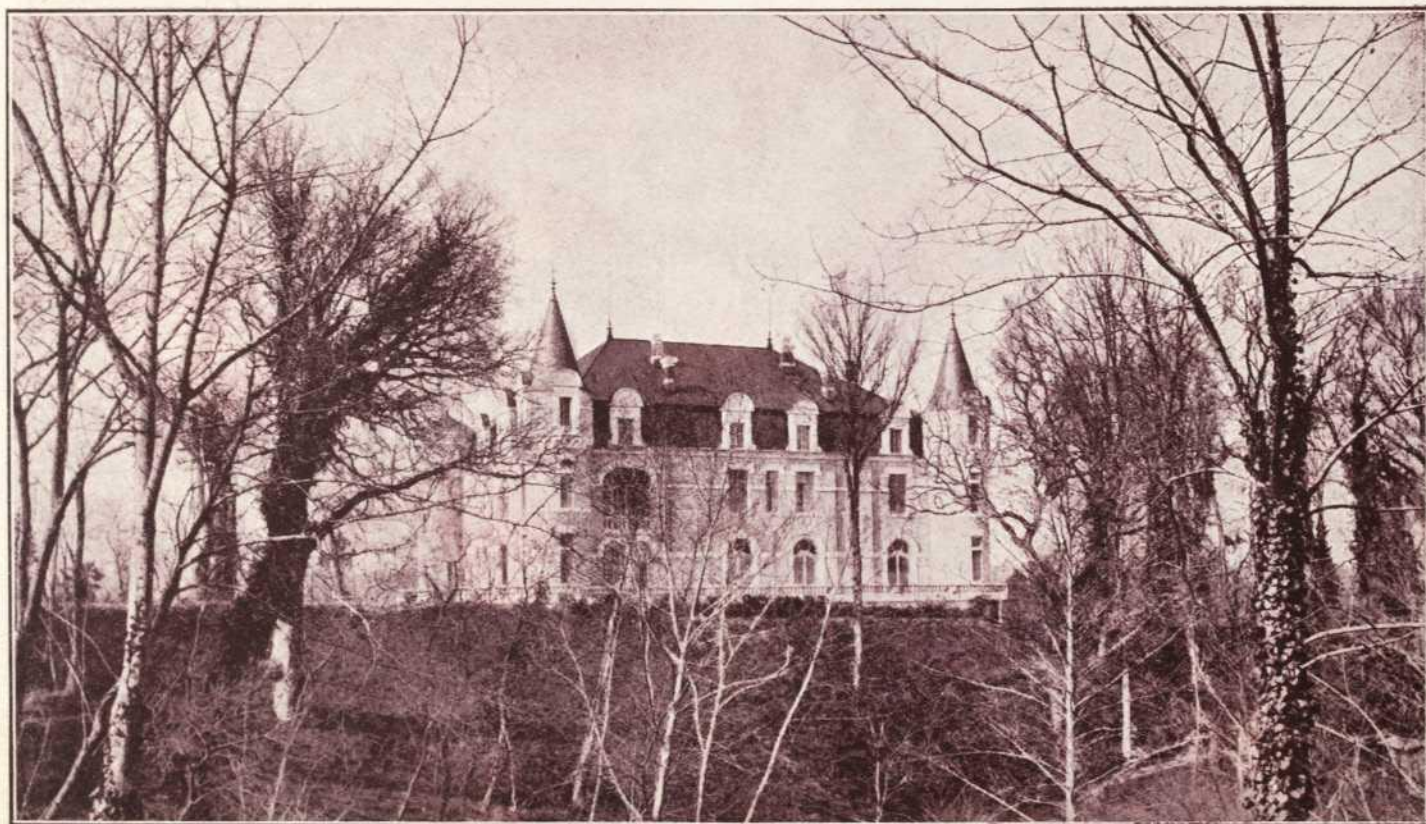
FEMINAL se complau en enviar a les distingides dames, el seu coral aplaudiment, y s'atreveix a esperar que Barcelona no tardarà gayre en saludar el llur talent, transportat a la escena catalana.

Mme. de Gardilanne, (Jean de Hinx)

Mme. Schleka - Le Bargy, (Marc d'Iviel)

El castell de Hinx en les Landes, residència habitual de Mme. de Gardilanne

LA DONA CANARIA ⁽¹⁾

Generalitats. — La dona canària, magra, morena y groga, té dos detalls que la embellexen molt: l'ardenta negror dels ulls y la esbeltesa del bust.

Aquesta esbeltesa es deguda, en gran part, a la costum que té de portar la càrrega al cap. Axis com la dona de moltes comarques catalanes porta als brassos tot lo de pès (predisposantla a doblegar l'esquena), la canària ho porta al cap: hi porta còves plens, farcells, galledes d'aygua... Sorpren la facilitat ab que's col·loca una bombona plena al cap, y ja lliures les mans, s'ajup per agafar la criatura qu'havia dexat a terra, y ab ella a coll, fa camí ab el cap dret y serè. Tanta es aquella costum, qu'he vist comprar mitja lliura d'arròs y sortir de la botiga ja ab la petita paperina al cap. Un diumenge vaig veure unes quantes pageses qu'entraven a la vila: totes anaven descalses (les dones de la classe treballadora van sempre descalses, al contrari dels homes, els quals no hi van may), però una, qui volia anar a missa, havia agafat al sortir de casa seva les sabates, y les portava ¡naturalment! una demunt del seu cap y l'altra... demunt del cap d'una companya. Petites, peti-

Sara Llorens de Serra, notable escriptora y folk-lorista catalana

tes, les nenes ja porten els paquets al cap: pera que no'ls hi cayguin han d'adressar molt el cap y la columna vertebral: y aqueix constant exerci'ls dona una esbeltesa a la part alta del còs que no té pas, en general, la treballadora catalana. En cambi, aquesta guanya a n'aquella en el modelat de ses formes.

La canària es aficionada als vestits blanchs y emmidonats. Gayrebé may usa cotilla, y com a conseqüència porta'ls còssos sense cenyir, al revés de les nostres pageses.

El pentinat típic es molt senzill y molt bonich. Els cabells tots enderrera sense clenxa, son anusats, dexantlos lleugerament fluxos, en monyo de cargol a la part baxa del cap, arràn del clatell. El mocador del cap el porta cordat al clatell dexant al descobert orelles y coll. No obstant, hi hà llochs ahont s'arriba a tapar tant la cara que s'amaga per complert el front, les galtes y la barba, quedantli tan sols descoberts, ulls, nas y llavis. Les qui's vestexen axis recorden forsa les mores. A algunes illes porta damunt del mocador un barretet de palla, que no's treu pas encara que's carregui un còve. A Gran Canària la

(1) Notes tretes de dues conferencies que sobre'l tema *Folk-lore antich y modern de les illes Canaries* ha donat l'autora al Centre Excursionista de Catalunya.

Dones canaries triant estores en la platja.

Una família pagesa

menestrals no surt al carrer sense una mantellina blanca, de roba de llana, que li arriba fins a la cintura. Crida l'atenció en una terra tan càlida la preocupació de no sortir al carrer sense abrigarse, a tot temps del any, ab un mocador gran, anomenat *sobretodo*, qu'amaga'l còs.

Una velleta de Tenerife m'explicava un dia com anava vestida, pera mudar, quan era jove, per allà l'any 1850: diu que portava mitja de seda blanca, sabata escollada, faldetes molt curtes, mantellina de bayeta blanca fins a més avall de cintura, y demunt de la mantellina, barret de copa negra. Aquesta extranya vestimenta encara s'usa en algun poble.

La dona canaria es naturalment amable. En la de la classe necessitada fàcilment aquesta amabilitat se converteix en servilisme. En quant a la de la classe alta, a primera vista sembla que sigui més instruhida que l'home del mateix bras, però no es axís. Lo que hi hà es que les noyes riques, les quals encara treballen menys que les d'aquí, tenen un desitx irresistible de llegir novel·les sentimentals. Comensen de petites, s'hi aboquen ab passió quan son joves, y ho segueixen fent ab deliri quan son mares de família. Hi passen hores y hores y estableixen intercanvis de llibres. Es clar, ab tant de llegir, si no se'ls hi enriqueix la intel·ligència, se'ls hi enriqueix y afina'l vocabulari, lo que les hi dona aparentment un simpàtic ayre de cultura.

L'home de Canaries considera a la dona com un ésser inferior. Es comú veure a la dona treballant la terra mentres el seu marit es a la taberna: es també comú veure pels camins de fóra poblat un home montat dalt d'una somera, y la muller al costat caminant ab la criatura a coll. L'home es donat a tots els vicis, y la dona, resignadament, ho pren creient que no pot d'exer d'esser axís, ignorant fins qu'en altres terres hi hagi més moralitat. Es una observació que fa plorar veure tantes mares sense espòs. L'home sense escrúpols no sol acceptar les naturals conseqüències de la seva manera de viure, y dona per abandonat el propi fill molt abans de que nexi, no parantse en pensar en el compliment d'un deute sagrat vers aquella dona mare. Però encara fa plorar més veure la facilitat ab que les dones, inconscientment, com obehint a una lley fatalista, se dexen enganyar. Sols que la dona canaria té, si rès més nó, un alt sentit de la maternitat, car ella may abandona'l fill y'l cuyda ab amor sempre.

Y lo més remarcable del cas es que la immoralitat no es deguda a la excessiva llibertat de costums entre abdós sexes. Molt

al contrari. La llibertat que una noya alemanya ò nort-americana té en relació a una noya catalana, la té aquesta en relació a una canaria. La noya canaria es rigurosament guardada. Una sola costum en donarà idea. El jove promès no pot entrar a la casa de la promesa encara que ja hagi demanat la noya. Si aquesta viu en un pis, han de festejar desde'l balcó a l'acera, y si viu en una casa de baixos, desde la finestra a l'acera. A les cases pobres hont no hi hà finestra, tenen a un dels batents de la porta del carrer una finestreta, *el postigo*: tanquen aquesta mitja porta, y encara que l'altra quedi oberta, els promesos han de enrahonar a través de la finestreta, ell a fóra, ella a dins. Si plou, y'ls enamorats no volen perdre la hora de conversa que se'ls hi concedeix, a n'ell no li toca altre remey que rebre la pluja.

Com no podia d'exer, donat el gran contingent d'anglesos que van a passar l'hivern a les illes, l'element jove s'ha assimilat, d'uns quants anys a n'aquesta part, costums d'Anglaterra. Les senyoretes, sobretot, han copiat la manera còmoda de vestir de les angleses, ab lo que han estat encertades, car escau forsa a llur escassa protuberancia de formes. Però la llibertat de que disfruta la dona estrangera, l'han de mirar elles encara com fruyta prohibida, y en veritat, comensen a envejarla.

Algunes costums canaries. — A alguns pobles del arxipèlach, quan uns nuvis tornen de la Iglesia, la gent desde llurs cases tiren a la nuvia flors esfullades y arròs. No sé quin significat pot tenir el tirar arròs: sols sé qu'a la India central hi hà una costum semblant: quan se celebra un casament les dones escampen arròs torrat que anomenen *Murrà*.

Venint de provehir

Quan neix una criatura, les amigues de la partera porten a n'aquesta un obsequi, lo que, entre'ls pobres, constituheix una molt excelent costum per l'ajuda oportuna que'n reb la necessitada: qui li porta mitja dotzena de ous, qui una gallina, qui un pa, qui un volquer... S'imposa tant aquesta costum que, en el cas extrem d'esser un hom tan miserable que visqui d'almoynes, si ha d'anar a veure una partera, li regala, si rès més nó, una agulla de cap.

Quan acaba de netejar la seva casa, la dòna canaria, la *sahuma*, es a dir, la perfuma. Tanca les portes de cada cambra, hi posa un braseret al mitx contenint encens, llimona, benjuhi, sucre ò algun'altra materia aromàtica.

A causa de la escassetat d'aygua, solen rentar la roba als torrents quan plou, ò en els rechs artificials. Pera rentarhi, la dòna, no fa com aquí que's posa agenollada a terra, de cara al rech; allà's posa dins del rech ò torrent, dreta, ab aygua fins al genoll y posant la pedra rentadora vers la terra. La bugada la fa també diferentment d'aquí. En comptes de posar la roba a la acció del llexiu, la exposa a l'ardencia del sol, ben ensavonada, durant un parell d'hores, fent que's conservi sempre molla.

Quelcom sobre la dòna indígena. — Diuen els escriptors que la indígena canaria, filla dels únichs sobrevivents de la enfonzada Atlàntida, era bella y ben formada. Sembla que entre'ls habitants d'aquelles tan idealisades com desconegudes illes, el tipu model de bellesa era la dòna en plenitut de formes. Tant es així, qu'a totes les noyes, trenta dies abans de

llur casament, se les subjectava a un règim de sobrealimentació ab lo fi d'engrexarles.

A Tenerife les dònes portaven vestits de pells de cabra que els hi arribava al tormell del peu. A les illes orientals, pera menjar se tapaven tot el cap, a istil de mora. En els llochs molt càlits, les noyes, y moltes casades també, anaven nues.

Les filles dels nobles eren portades a instruhirse a una mena de pensionats situats fóra dels pobles. Eren comunitats de sacerdots qui ensenyaven novicis. Mentres les noyes eren al collegi, l'accés a elles era sumament difícil, per qu'estaven guardades per lleys molt restrictives. Una falta de castedat en elles hauria sigut castigada ab la mort dels dos culpables. Anaven vestides de blanch, com les vestals romanes. Se les hi ensenyava tot el feynejar de la casa, y se les ensinistrava als treballs de l'agulla, cusint les pells de les momies (aquell poble momificava als morts, y eren els sacerdots els

encarregats de la feyna. Després que tenien assecat y preparat el cadavre l'embolicaven dins unes quantes pells de cabra, les quals eren curosament cusides.) Les agulles qu'empleaven pera cusir eren fetes d'òs de peix.

A la majoria de les illes, cada home podia tenir sols una dòna, però aquesta podia esser repudiada en cas de tenirne quexa. Un escriptor diu qu'a Lanzarote la dòna tenia tres marits. Cada un d'aquests tenia llibertat durant un mes; estava obligat a treballar pera la casa al següent, y era considerat com amo de la casa al tercer.

SARA LLORENS DE SERRA.

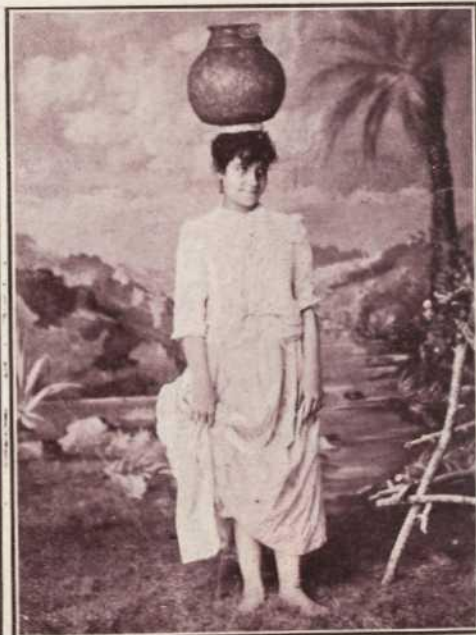
En repòs devant la Talla (atuell més usual pera portar aygua)

La lletera

La mantilla canaria

Tornant de la font

UN TRIOMF DE NOSTRES ACTRIUS AL TEATRE PRINCIPAL

El Sr. Vallmitjana ha portat a la escena del Principal un quadre de costums gitanes, titulat «Els zin-calós», que'ns estalviem de llohar aquí, parlant tan sols de com ha estat interpretat per les nostres artistes.

La gentilíssima Marguerida Xirgu, ens deya responent a les nostres felicitacions sintetisades en aquestes paraules: «¡Com la han interpretada be tots vostès aquesta obra!»:

«¿Es que nosaltres, els artistes, sabem *sentir* les obres quan valen, ò es per que quan valen *se'ns enduen* a sentirles sense adonàrnosen nosaltres mateixos?»

A lo que no saberem respondre més que axò:

— Vostè, la María Morera, la Baró, la Fremont y altres, (y no parlem dels homes), es a dir, les nostres primeres figures de la escena catalana, ja'ns tenen habituats al seu art en totes les obres, fins en les de poch valer... Lo que parla en be d'una obra es quan aquesta posa de relleu facultats escèniques fins ara desconegudes, com ha succehit en

La Srita. Roldan en el paper de Falaga

«Els zin-calós», en que, per exemple, entre altres, la senyoreta Roldan, en el paper de Falaga, ha estat a l'altura d'una actriu de volada. —

Poques vegades, en efecte, en nostres taules s'havia pogut veure un conjunt artístich tan complet com en «Els zin-calós». Fins les nostres coratjoses artistes no han vacilat en emmornir-se, en enlletgir-se, en renunciar a tota gracia y elegancia y a tot encís, pera encarnar ab corpenedora veritat els tipus d'aquexes gitanes de les que generalment ens apartem en la vida real.... per instint, com d'uns sers de casta malehida.

Els accents de dolor, de venjansa, els crits d'horror, les imprecacions fanàtiques y supersticiosos, els resos emocionants.... tot, ab forsa punyenta, se barreja en la obra, entorn del breu idili amorós de la gentil Xivet, ab la simplicitat d'un episodi bíblich fonament sentit y admirablement interpretat.

Sía, donchs, la enhorabona a tots, autor y intérpretes.

Marguerida Xirgu, en el paper de Xivet

María Morera en el paper de Dadatta

DE LA ILLA DAURADA

S ON les cinch y fa fosca. Estich sense llum y'm distreu es bellugueig de s'ombra de ses fulles d'una enredadera que sa lluna projecta a n'es trispol de sa cambra quieta. Es sa lluna de Desembre; aquella que l'any passat mos iluminà es carrers per anar a *Matines*; sa matexa que poetisava en sa llum blanquinosa aquest *Betlemet* encantador, acompanyant-nos fins a n'es portal de l'iglesia enjoyada de domassos y flors, resplandent de claror, ahont la Verge somreja a n'el Minyonet Jesús dins sa cova de suro coberta de sivina y eura, que mans piadoses havien compost.

També hi vull anar enguany a n'aquestes *Matines* humils, per que l'any qui ve... ¡Oh! ¿Quí sab lo que ha de succehir l'any qui ve?

Es deber me reclama a n'el món; no'm puch torbar gayre a entrarhi, y altra volta es traqueteig de ciutat me tindrà presonera, fentme anyorar sa pau y quietut d'aquestes montanyes.

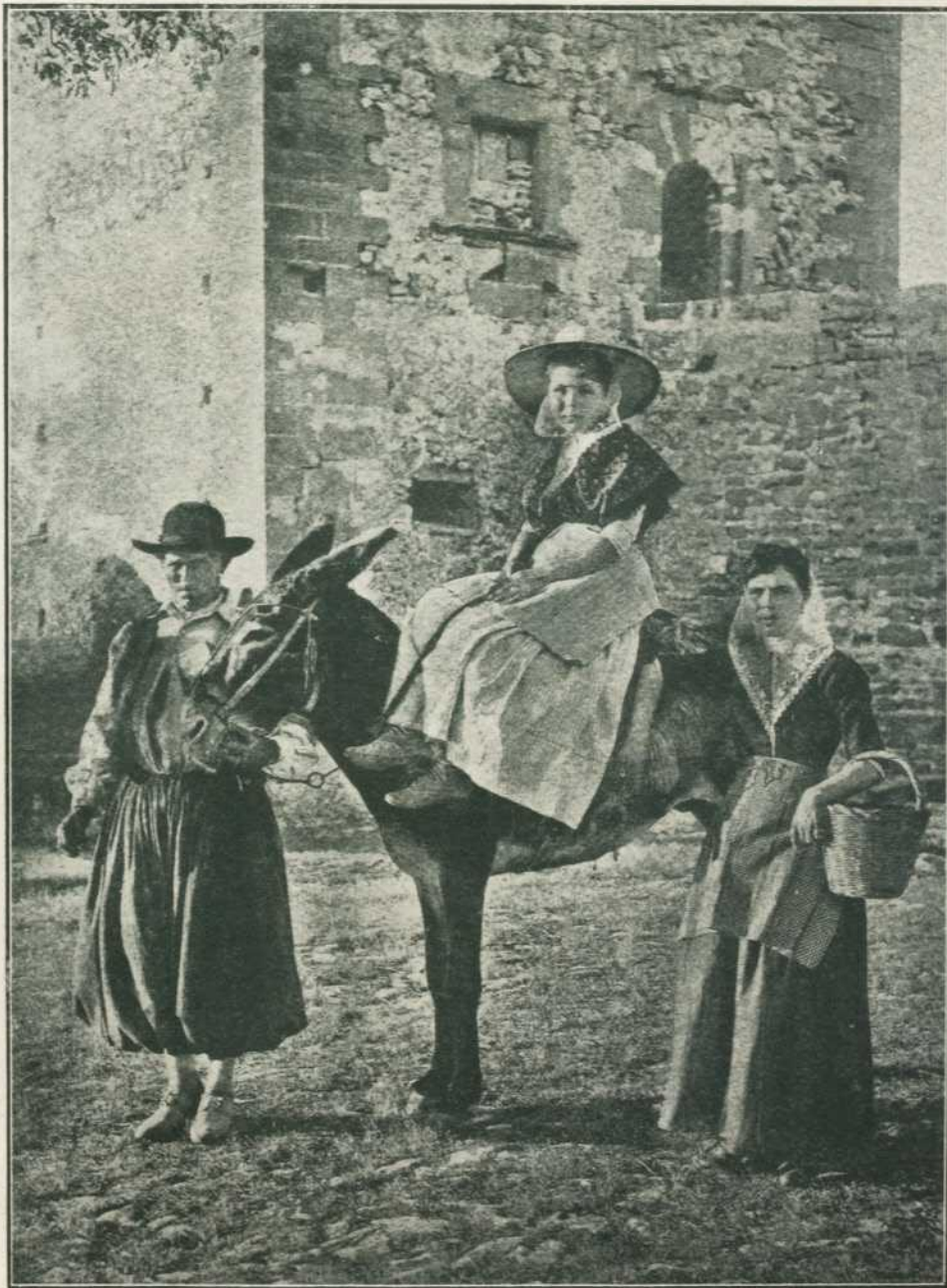
¡Ciutat! ¡De quí-na manera ha variat sa nostra Palma!

Jo no més puch judicarla per ses apariencies y aquestes me diuen qu'ha prosperat molt.

La «Isleña Marítima» compta ab una flota soberbia; sa capacitat des nou Teatre Balear es poca pera colocar sa gent que hi acudeix; es Lírích, rebosa; pes Principal, també hi hà *amateurs*; es cines, no essent pochs, son insuficients pes públich; comptem en varis passejos; s'En-

sanxe s'exten y s'hi axequen elegants edificis, grandiosos magatzems y fabriques quals xemeneys no paren de vomitar fum; casi es un fet que sa locomotora'n unesqui ab Soller en poch temps, atravesant sa imponenta Serra d'Alfàbia; comersos suntuosos adornen es nostros carrers, que's archs voltaychs alumbren esplèndidament; sa industria adquireix grosses proporcions y sa cultura... ¡Ah! de sa cultura no'n sé rès, per que ses apariencies... y aquestes no la pregonen. Però lo més admirable, es pàs d'avensmés arriscat, l'hem donat ses dònnes.

¿Quí havia de dir a ses nostres antepassades de final des sigle XVIII y comensament des XIX que usa-

Pagesos de Pollensa tornant de mercat

ven modes y vestits exclusius de Mallorca, que ses seves rebesnetes esperarien ab avidesa es figurins de París, Londres y Viena, portadors de ses creacions més extravagants per, correigides y aumentades, ¿adoptarles?

Ydò sí, ses hermoses palmesanes, per que generalment ho son hermoses (dispensàume s'apassionament) duen ses faldes en sis pams de fanch, se fermen ses cames y coronen ses ayroses testes, en capells que parexen arés, quan nó buchs de beyes.

Ja veig que mes llegidores me creuràn una rancia ab unes faldetes d'un vuelo fenomenal; rès d'axò, m'agrada sa moda y en lo que puch la seguesch; però crech qu'hauriem de fer una creuada en contra de certs marmarratxos y en be de s'estètica desterrar aquestes exageracions.

Es busto femení, no hi hà dubte que quan sa naturalesa l'ha afavorit, es seductor, esbelt, y constitueix a voltes s'element més atractiu de sa dòna. Lo qu'aquesta ha de procurar es no llevarli s'encant desfigurant-lo ab aberracions, y lluhir sense s'impudor d'ara, ses formes més ò menys esculturals, velades en sos plechs de sa decencia. Avuy s'ha fet molt difícil distingir una senyora ab una que... no ho es.

Mes tots aquests arguments meus es predicar en desert; y ja que de modes tractem y hem esmentat es sigle XVIII, us vull donar a conèixer es vestit de *senyora antiga*, sinó per lo elegant, per lo curiós y raro.

Es recentment nombrat fill ilustre de Palma l'exquisit poeta don Pere de A. Penya qu'immortalisà s'antiga y lloable costum de *Sa Colcada* ab una hermosa composició, vista ab uns des famosos versos que

Ses dames en cintes d'ò
y rebasilles, estaven...»

Aquestes dames anaven vestides de sa següent manera:

Duyen calses de seda, sabata de satí en *mandrano*, *guardapeus* (falda) de seda, tisú ò lama, brodats de mil colors imitant flors raríssimes; gipó per l'estil des que encara duen ses pageses, negre y també de seda; rebasillo de sa matexa costosa tela, però blanch, cel, rosa, lila, etz., brodat d'or y platayons en so borde festonejat de fina

randa. Aquest rebasillo tapava tot es còs y cap, arribant fins a sa cintura: baix de sa borra hi anava ben lligat en cintes per devall es rebasillo, es típich y extravagant guatlaveto, acartonat, incòmodo, y brodat també d'or demunt fondo de tons clars. Sa colrada era tancada per rica botonadura y de sa cintura penjava, després de darli tres ò quatre voltes, feixuga cinta d'or que rematava ab un *dije*. Aquestes joyes eren una maravella.

Es guatlaveto debia jugar important paper, en sa indumentaria femenina, y en les costums, per que tinch un remot recort d'una bonica y típica cansó popular que diu:

Es guatlaveto he perdut
per ses costes de La Seu,
un mariner l'ha trobat,
etz., etz.

Sa dificultosa fotografia qu'acompanya aquestes ratlles us donarà més idea que ses meves explicacions. Es una nina vestida en robes autèntiques, víctima de sa costum de disfressar es infants, llevantlos sa llibertat de moviments, astorada devant s'objectiu d'una màquina fotogràfica.

COLOMA ROSSELLÓ DE SANS.

Valldemosa. Desembre de 1910.

Trajo de mudar
de les antigues senyores mallorquines

NOTES BARCELONINES

WANDA Landowska ha tornat breument entre nosaltres ab l'encís dels seus dits de fada, el de sa clàssica figura entunicada de vellut morat y son pas suau, mut y flexible.

Wanda Landowska, l'amiga del gran Tols-
toï y de sa muller, l'amiga del gran Rodin, la
artista exquisida y mundialment admirada'ns
ha tornat en l'hermós Palau de la Música Ca-
talana a encantar ab el seu art, qui per mo-
ments té tot le *charme* de la velluria en la
música fràgil, argentina y tremolosa del clavi-
cèmbal ab que'ls dits de la eminent polaca'ns
canten Rameau y Couperin, y'ls mestres de
les pastorals y dels madrigals galans dels si-
gles xvii y xviii.

Wanda Landowska té sobre'ls concertistes
de fama qui s'han fet sentir sota les florides
naus del Palau de la Música Catalana, un in-
contestable atractiu: el de la exquisida *mise*
en scène de que's rodeja, d'una simplicitat, de
una elegancia íntima y clàssica alhora. Si l'e-
fecte es buscat... pot ben dirse qu'es també
trobat, car havent sentit y vist Wanda Lan-
dowska una sola vegada, tot lo que la volta,
sembla formar talment part de la seva perso-
nalitat, qu'apar cosa impossible l'imaginar-se
la gran artista vestida d'altra manera, y tocant
en trajo de *soirée*, clar y recamat, en una sala
de concerts brillanta de llum banal...

Evidentment un altre dels més grans enci-
sos de la eminent pianista es també'l bon gust,
la delicadesa y l'acert que presidexen a la tria
dels seus programes.

Wanda Landowska, en sos concerts, sem-
bla no proposarse may *ferse sentir*, sinó *fernos*
sentir. Ella no es una gimnasta ni una atleta
del piano. Com a dòna *molt dòna*, la eminent
concertista ha preferit bastir el regne de son
nom en un ambient musical de dolcesa, de

La eminent pianista y clavicembalista Wanda Landowska, infant, y actualment

Dolors Graner, reyna de la Festa de la Música Catalana, que tingué lloch el dia 22 del corrent

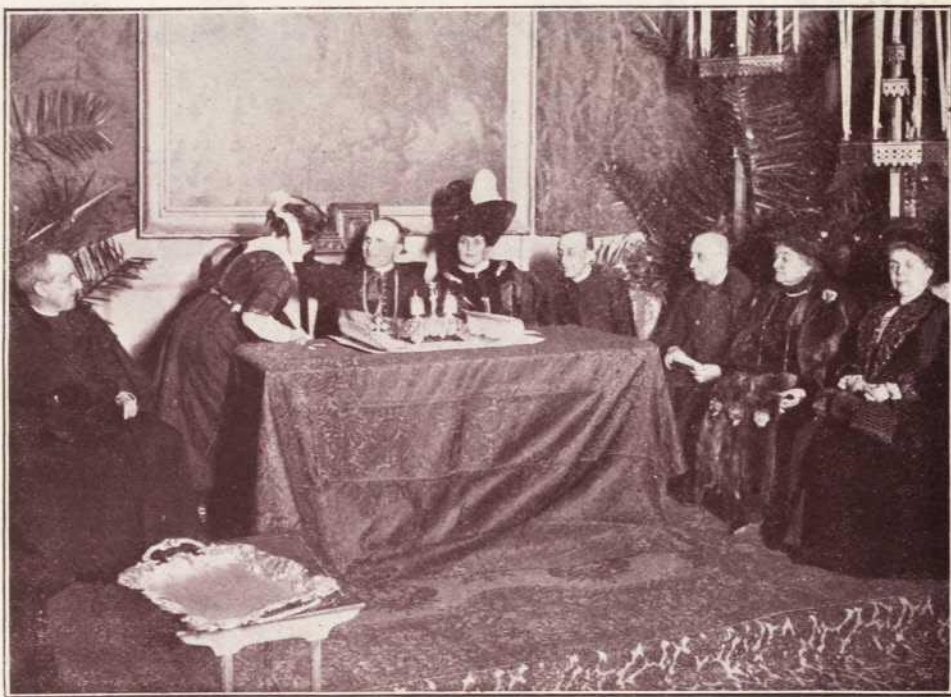

El públich en el darrer concert del Circol Artístich

gracia, d'elegancia y de sentimentalitat. Ella adora lo vell y es devota de lo nou també. Benvinguda sia entre nosaltres y que sovint recordi'l pler y l'entusiasme ab que Barcelona la reb y l'escolta y l'aplaudeix.

En el Liceu, les representacions dels «Mestres Cantors de Nuremberg» y de «Salomé» aportaren extraordinaria concurrència, y'l ball del *Patronat contra la tuberculosi*, reüní en el Foyer del gran teatre, l'alta societat barcelonina.

Entre'ls simpàtics casaments celebrats aquests darrers temps, plàunus consignar el de la gentilíssima Flora Alfonso, filla del distingit y conegut

La repartició de premis del Col·legi de Sordes-mudes y cegues, dirigides per les Franciscanes del passatge Mendez Vigo, presidida pel senyor Bisbe de Barcelona. — (Ballell f.)

periodista, redactor del *Diario de Barcelona*, ab el senyor Isarre; el de don Francisco Massó, reputat comerciant català establert en Andalusia ab la simpàtica Gloria Vergez y de Avilés, una de les senyoretes qui per llur treball, activitat incansable y altíssima discreció, més contribuïren al bon èxit de l'obra patriòtica del «Nadal del soldat català» iniciada per FEMINAL. El de la bonica senyoreta Mariné ab el conegut catalanista senyor Massagué, y altres que no recordem.

La empresa del Teatre Romea, no estalviant sacrificis de tota mena, ens anuncia la inauguració del Teatre d'Infants ab obres d'en Gual y Rusiñol pera el vinent diumenge. Esperem que la simpàtica iniciativa merexerà l'aplaudiment de totes les famílies barcelonines, y que l'autor de *Donzell qui cerca muller* tornarà a obtenir en *Jordi Flama* èxit tan expontani com merescut, que li valgué la seva darrera producció teatral. Així mateix esperem que el *Foment del Art dramàtic*, qui tan discreta y simpàticament inaugura ses tasques ab *Jordi Heischler* de l'Antoni Muntanola, seguirà la ruta tan ben comensada. A l'hora de tancar el número està estrenantse a Romea una obra de la distingida escriptora senyoreta Palmira Ventós.

D.ª Gloria Vergez y D. Francisco Massó

D. Francisco Isarre, D.ª Flora Alfonso. — (Napoleón f.)

D.ª Aécia Mariné, D. Jacinto Massagué. — (Mariné f.)

Clara Sansoni, estudiant la «Iberia» ab l'autor, son malaguanyat mestre Albéniz

(Felip Palma) *La forsa del passat*, de la que'ns ocuparèm en el número vinent.

Clara Sansoni. — Dintre poch's dies els barcelonins podrèm saborejar la més perfecta, — segons sembla, — de les interpretacions de l'obra de l'Isaac Albéniz: «Iberia», qui tan alt lloch ocupa en la literatura musical.

Y seràn uns dits de joveneta'ls qui, després d'haver sorprès y encantat ab ells Fransa, Italia, Anglaterra y Bèlgica, ens diràn els admirables pensaments del malaguanyat mestre y que interpretaràn aquexa obra, que'ls pianistes francesos moderns han declarat *intocable* per presentar les matexes dificultats tècniques qu'oferia

als contemporanis de Beethoven la sonata op. 106 del gran mestre de Bonn.

Segons *Le Monde Musical*, seria disminuir el mèrit de la eminent dexeble de l'Albéniz, limitar-se a fer constar que ella vens totes les dificultats d'execució, si tot seguit no diguessim la comprensió veritablement admirable que té del sentiment íntim de l'obra. Ella'n fa valguer els mils detalls descriptius, les més ardides agregacions sonores, ab una senzillesa admirable.

Pera servírnos d'una comparació fàcil, dirèm que la Sansoni ha *atrapat* «Iberia» com Mlle. Garden *atrapà* «Melisande».

Tots els *albenistes* — els Bruneau, els Viñes, els Casella, els Levy, els Grovlez, etz. — se reuniren en París pera sentir a la seva camarada y li tributaren, al igual que tot el públich, una sorollosa ovació.

Sia, donchs, benvinguda entre nosaltres la gentil y ilustre artista.

F.

La notable intèrpreta de les obres d'Isaac Albéniz, Clara Sansoni

NOTA. — Ab el folletí d'aquest primer número de 1911, FEMINAL comensa la publicació de les Poesies de la eminent escriptora y poetisa catalana, D.ª Dolors Monserdà de Macià

LA DONA EN LA EXPOSICIÓ D'ART DEL FAYANS CATALA

DE dia en dia, creix en Barcelona el sentiment de justícia y simpatia pera la cooperació artística qu'en nostra societat ha portat en Santiago Segura, del Fayans Català.

No es el comerciant barceloní, més artista que tants altres; no es l'industrial més expert ni més sortós; es el català entusiasta per tot lo que pot enlayrar la seva terra, el qui té sempre'l cor obert y les mans generoses a tota iniciativa digna de esser ajudada.

Y hëusaquí'l per què la casa Segura va guanyant de dia en dia simpaties y clientela, per que allí tot hi es atrayent, y tot

Laura Albéniz

hi es amable, y arreu palpita l'art y'l bon gust.

De l'actual Exposició en que tantes notes belles y exquisides poden remarcarse, tant en pintura com en escultura, ab les precioses figurines del Schmit, en la riquesa de colors y la factura de les teles d'en Nestor y dels esmalts d'en Marian Andreu, plau-nos especialment parlar de l'Exposició de dibuxos de la gentil Laura Albéniz, ja que FEMINAL especialment se dedica a enaltir les obres y les iniciatives femenines.

En Maig de 1907 (número 2 de FEMINAL), la nostra revista s'embellia ja ab alguns dibuxos de la gentil artista, exposats en les sales de la casa Ribas, de la Plasa de Catalunya.

D'aquella exposició, en Joseph

M.ª Roviralta ne deya entre altres coses:

«Apenes en el bell comensament de la vida, l'camí se li mitx-parteix entre'l saber y'l dubte; entre l'ansia de possessió y la lascitut d'abandonament.

Una donzella a qui enrogeix la persistència d'un mirar atrevit, exteriorisant lliurement les cruïses d'un enrogiment de bacant; hëus aquí aquest esperit sutilíssim d'infant.

Tota una feminitat inquieta prenent vida y còs en una síntesis artística.

La rapidíssima adaptació y la sorprenent intuició, base de tota estructura psíquica de la dòna, s'han exaltat, en la for-

Dibuix a la ploma

Nota impressionista

Pastells. Imitant estampes antigues

ma artística, pera integrar aquesta diabòlica donzella, y així veyem en les seves obres d'avuy, aquella ductilitat de la conversa femenina prenent forma en les duplejants línies; aquell papellonament del mirar remenit canviant l'essència de la forma per la barreja de simpatia, desconcertar la veritat pera arribar a una síntesis d'expressió; veyem també aquella rapidès d'interpretació y, sobretot, aquell femení ensonyarse de la factura pressentida, com d'un caràcter masculí que per primer cop se presenta al corteig.

No es pas innovació lo que presenta aquesta delicada donzella, es més be adaptació femenina d'un procediment eminentment masculí, per la forsa brutal d'expressió y de factura. Y l'ànima intuitiva d'una dona va més enllà que la mirada enfonzada d'un artista, en el descobriment de les complicacions psíquiques d'un individu com a subjecte isolat de les grans multituds classificadores d'una humanitat. La pecadora esbojarrada, l'amiga sentimental, la modisteta enjogassada, la dansadora atrevida, les angleses calmoses y desitjadores, tot un món de dones atravessen aquest escenari dels divuyt anys d'una artista y li fan ofrena de les seves línies caracterisadores.

Factura!... barreja de procediments coneguts, expressions arreplegades per la noya en les seves admiracions dels mestres del dibuix, personalisació de procediments ab una transparència juvenil del origen.

Originalitat!... la frescor d'un comensar inquiet, la pri-

mitivitat del procediment, lo frapant de la exteriorisació y aquella flayre subtilíssima de dona jove y bella que's despren de totes les obres com un incens d'amor al art y a la bellesa de les belles representacions.

Un quelcom fins avuy desconegut entre les catalanes, escampat per unes gentils mans de flor, aparentment més fetes per els acarònements y'ls contactes suaus dels bonichs femenins, que per els arruxaments del llàpis.

Vèt aquí lleugerament el meu sentir sobre aquesta donzella artista, de mirar vivísim, de somriure argentí, hermos y digne rebrot d'atavisme artístich.»

Hèusaquí lo que'l notable y inteligent crítich senyor Roviralta deya quatre anys enrera de la simpàtica artista qui ens ocupa, y hem cregut qu'una nova ressenya feta a propòsit de la Exposició del Fayans, no podria esser ni més encertada, ni més justa, ja que, de quatre anys ensà poch ha variat l'obra de Laura Albèiz, a la qui voldríem conèixer ab quelcom més de solidés, ja que per la seva inteligencia y sa finesa d'observació, juntes a una ben seriosa tècnica, tan belles esperances va fer concebir en la seva primera exposició de 1907.

Hem sentit a parlar de les dots d'estatuista de la senyoreta Albèiz. ¿No podem així mateix esperar conèixerla y aplaudirla també en aquest nou Art, qui, cultivat ab amor, donaria tal volta més relleu y més forsa al seu llàpis?

M. B.

La sala Albèiz en la Exposició d'Art del Fayans Català

DESILUSIÓ

M'havien convidada a una festa, en una família de la nostra burgesia.

Recordo qu'era un dia de Primavera. Arreu, la naturalesa lluhia abundantment els seus fruits. Esclatava la luxúria propia de l'estació, posant en totes les coses quelcom de valenta veritat. Els tons del cel, pujats y encesos, irisaven la retina, y la xafagor, més propia d'un dia estiuench, causava una mena de lassitut, que convidava a deliciosos quieteses d'esperit.

Dexantme portar de la meua costum d'observadora, entre'l burgit d'aquella festa, me fou donat endevinar, ò millor dit, apendre quelcom de lo que passava dintre de dues ànimes.

El cor humà té apariències enganyoses. Es un verdader abim a-hont se fa difícil, millor dit, impossible penetrar. Per axò es, que de vegades creyem haver comprès un cor, y tot d'un cop un fet qualsevol ens demostra clarament que'ns hem equivocat.

L'aspecte de la festa era bonich, encisador, alegre. Les dames y damiseles lluhien les seves gales estiuenques, y la barreja de colors dels seus capells y vestits completaven la decoració primaveral de una manera deliciosa. Y'ls rostres gentils y riallers de la gent jove acabaven de donar a aquella festa íntima un doís encant qui dexà grata recordansa en el meu esperit.

Tothom parlava d'un jove a qui s'esperava en aquella festa; de si era guapo, elegant, intel·ligent, y com a complement, de si tenia automòvil. Tant y tant ocupava l'atenció general aquest afortunat personatge que vaig sentir desitxos de conèxer. ¿Qui podia ésser aquell per qui s'apassionava aquella jo-

venalla esperonada pels desitxos propis d'una edat hermosa en que la vida apar riallera y'l món convidava a viure? Y jo pensava: «¡Edat ditxosa! plena de alegroys, d'il·lusions, vessant de vida! ¡No penses en l'avenir que desconnexes encara, avenir que lo mateix pot ésser de benhauranses infinites, com d'infelicitats y de tortures!» Allavors jo, conexedora de les lluytes de la vida, sentia temensa per aquelles vides qui comensaven plenes d'esperances, sense saber lo que'l demà'ls hi reservaria en aquest món d'injustícies, hont els encisos d'avuy se marcen tan ràpidament! A la fi les meves filosofies foren trenca-des per l'arribada del jove esperat ab tant dalit.

El seu aspecte despertava simpatia, en tanta manera, que, seguint ma dèria observadora, aviat vaig adonar-me de que

per ell s'interessava fonament una senyoreta de la reunió, pera la qu'ell també, bo y semblant bromejar ab totes, mostrava marcades preferències y senyalades atencions.

La obsequiava amablement, guardantli notades fineses, y

AYGUA COLONIA ORIVE

En bondat intrínseca y agradable perfum, supera a les estrangeres de preus fabulosos. Per axò l'Ayguia de Colonia nacional se ven tant. Pera mostra 3 rs. frasco. 4 litres 16 ptes.—Dipòsits: Vicente Ferrer y C.^a, Comers, 112, y Uriach y C.^a, Moncada, 20; Farmacies del Dr. Gilmeno, Plassa Real, 1, y Sanchis, Rambla del Mitx, 27.

fins a estones restava com encisat contemplantla. Aytals foren les apariències, que decididament vaig creurem haver topat a la fi ab dues ànimes que's buscaven y no creguí errar pensant en que aquells cors se comprenien.

Després de servit un esplèndit lunch, y desitjosa la concurrencia de sortir d'aquella atmòsfera xardorosa, varem baxar al jardí a disfrutar d'un ambient més fresch, el qui ben aviat semblà retornar a la vida'ls nostres sentits enervats.

El jardí tot florit, permetia collir precioses toyes que'ns oferiem mútuament. Y jo, sempre encuriosida, seguint aquella parella, la observava silenciosament, donchs, quelcom en el fons de mon esser s'interessava instintiva y pietosament per ells. Sentia com certa atracció trista, com si presentís qu'aquell dia de festa y de joya havia de portar a n'aquells cors dolor y desengany.

Y vaig veure com ella, amorosida, trencava una rosa. Al donar la flor al galan, va semblar qu'ab la flor hi posava quelcom d'un sentiment que verament sentia, y que tal volta era la ilusió de tota una vida d'anyoransa, d'incomprensions... d'espera... Ell, gentilment, va acceptar la flor, corresponent ab frases boniques y sentides al fi obsequi, prometent a

l'amiga guardar com un tresor el preuat regal, «no separarse jamay d'ell, ja qu'aquella rosa li havia obert tot un món de claror y de ventura, en el que havia descifrat l'enigma d'un cor que, a la fi, era seu, un cor que sols batejava y sentia per ell!...»

La festa tocava a son fi y la concurrencia anava desfilant a poch a poch, ab aquell deix propi d'un dia d'agitació física y d'impressions morals, més o menys fortes. Jo també vaig disposarme a abandonar aquella casa ahont tan ben acullida havia estat.

Ja prop de la porta, vaig adonar-me de que'l meu abrich havia restat involuntariament oblidat en el saló, y'm calgué tornar sobre'ls meus passos. ¿Còm va esser?... No ho sé. De sobte, els meus ulls foren com atrets vers un elegant moblet de gust antich, demunt del qual apareixia oblidada encara en tota sa frescor de flor apenes cullida, la rosa... aquella rosa.

Vaig restar contemplantla llarga estona, mentres per la meua imaginació repassava la visió d'amor. Y una onada d'escepticisme enterbolí l'auriola que voltava en mon recort l'amorosa parella, com presentint la seva no llunyana desilusió.

MACTRA.

INSTITUT DE CULTURA Y BIBLIOTECA POPULAR PERA LA DONA

AQUESTA benemèrita entitat ha cregut de gran oportunitat estudiar minuciosament los interessants problemes del Govern de Casa. Totes, però especialment les dones de les families ahont los guanyos son més midats, tenen d'ocuparsen d'una manera seriosa.

La manera de solucionarlos creu aquesta institució qu'es plantejant los problemes pràcticament y somententlos a la consideració de les seves associades, per medi de

VI PINEDO de Kola Compost.
Toníob Nutritiu.
Kola, Coca, Guarana, Cacao y Acet-fosforich.
Cura: Anemia, Raquitisme, Malalties nervioses y del Cor, Afeccions gástriques, Digestions difícils, Atonia intestinal. — Indispensable a las senyoras durant l'embràs. — Premiat varies Expos.
Sense rival pera nens y vells

Qüestionaris, que seràn premiats cada un ab 25, 15 y 10 pessetes, a judici del Jurat calificador.

Aquest serà compost d'un individu de la Junta del Museu Social,

SENYORES No sufriran dolors ni molesties de la menstruació, present el marvellós **"The Tongu"**

¡Calma y alivia desseguida!

Farmacies Dr. Segalà, Rambla Flors; Vda. Alsina, Passatge del Crèdit, y principals.
Dr. Borisini. Apartat 419. Barcelona.

una senyora de la Junta Directiva, una senyoreta del Patronat y una de les socies auxiliars del propi Institut.

Primer qüestionari: Elecció de pis, lloguer, moblament y roba de casa. — Segon qüestionari: Utilitatge de cuyna, vaxella, roba de taula y eynes per la neteja. — Tercer qüestionari: Gasto fixo diari, provehiment del rebost y gastos de calsar y vestir. — Quart qüestionari: Esbarjos, ornamentació y imprevistos.

Pera servir de base en aquest cas, se suposa una familia que consti d'un matrimoni y una filla de 16 a 18 anys, quals guanyos mensuals son de 40 duros al mes tot comprès. Marit y muller tenen una llibreta a la Caxa d'Estalvis ab 1.500 pessetes cada una. Pera que la noya s'hi habitui volen fer un plan de vida a la moderna, acomodat a les seves possibilitats.

El primer qüestionari es el següent, presentat ja a les associades. ¿Quina orientació es la més higiènica y saludable? — ¿De quantes pessetes té de constar lo pis? — ¿Per quins serveys s'han de destinar les habitacions segons la llum y ventilació que tinguin? — ¿Quin lloguer poden pagar? — ¿Quins mobles cal posar en cada habitació? — ¿De què té de constar cada llit? — ¿Quina cantitat poden invertirhi? — ¿Quina roba'ls cal pera cada llit? — ¿Ha d'esser de fil o de cotó? — ¿Quina mena de flassades o abrichs per lo llit? — ¿Què'ls cal tenir de recambi? — ¿Quant poden gastar per aquest concepte? Hèusaquí una nova utilitat del I. de C.

¿Pot aquest home Llegir Vostres Vides?

El rich, el pobre, el poderós y l'humil, consulten la seva opinió en negocis, casaments, amistats, enemistats, mudances, especulacions, assumtos amorosos, viatges, y en tots los tráfechs de la vida.

MOLTES PERSONES TESTIMONIEGEN QUE ELS HI HA REVELAT LES SEVES VIDES AB ASSOMBROSA EXACTITUT

Estudis de la vida de qualsevol persona, s'enviarán gratis, com a proba, per un quant temps, a tots los llegidors d'aquest periódich.

El Rey, G. C. H. Hasskari de Pensilvania, Estats Units, en carta al Profesor Roxroy, li manifesta: «Es vostè, a no dubtar, l'especialista y mestre més gran qu'existeix de sa profesio. Tot aquell que li consulti se maravellará de la exactitut de sos detallats estudis individuals y de sos consells y recomanacions. Fins los més escéptichs lo consultarán una y altra vegada, després de comunicar-se ab vostè per primera vegada.»

Si'l lector desitja aprofitarse de la generosa oferta del Profesor Roxroy, y obtenir un estudi gratis de la seva vida, envii la fetxa, mes y any ds son naixement, manifestant sexe y estat, y al mateix temps copia de puny y lletra del interessant, de les següents ratlles:

Sé que tens un gran poder per llegir totes les vides, y yo voldria saber lo que m'aconsellaries

Escriba ab claretat, y no dexi el comunicant d'enviar son nom verdader, sa direcció y fetxa de naixement, ab tota exactitud.

Dirigéixse les cartes, franquejades ab un segell de 25 cèntims, a Roxroy, Dept. 1297, A, No. 177a, Kensington High Street, Londres, W. Inglaterra. Si ho desitgen, poden els comunicants acompanyar 60 cèntims en segells del país, pera cubrir el franqueig, treball manual, etc. No n'inclouguin monedes en les cartes.

FÒRA PÈL MOXÍ

Polvos cosmètics de FRANCH
DEPILATORI QUE NO IRRITA LA PELL
TREU EL PEL MOXÍ EN DOS MINUTS
MATA L'ARREL
BORRELL: Comte del Assalt, 52 (Carrer Non). - BARCELONA
S'envia per correu certificat anticipant pessetes 3 50

¡FORA CABELLS BLANCHS!

-TINTURA SENS IGUAL-

Bayona-Pasajes

No n'heu d'altra que la sens igual de O. BERNAT, farmacèutich químic de Bayona. Immillorable pera comunicar a les canes son primitiu color. Higiénica, inofensiva: d'ús molt facil

¡Cuidado ab les falsificacions!

De venda: Principals perfumeries, drogueries, perruquies

¡Mares empleyen POLVOS NOËL als vostres estimats nens!

Polvos antiséptichs, refrescants y absorbents
Purament vegetals

Se usa en Hospitals y Cases de Maternitat

De venta en Farmacies y Drogueries. — Pots a 60, 35 y 20 cèntims. — Agent en Espanya: JOAQUIM FAU, ARIAU, 72. - BARCELONA. — PODEN USARSE EN TOTES LES EDATS.

AYGUA SALICÍLICA GENOVÉ

PERA LA HIGIENE DE LA PELL

Producte ideal de tocador. — Indispensable pera conservar la bellesa del cutis y evitar les molesties de la pell

TÓNICA, BALSÀMICA, DESINFECTANT Y PERFUM AGRADABLE

Frasco 3 pessetes

Farmacia del Dr. Genové. - Rambla del Centre, 3. - Barcelona

ACABA DE SORTIR

POESÍES

DE

Victoria Penya

SEGON VOLUM

Preu: 2 pessetes

HORES LLUMINOSAS

POESÍES per MAGÍ MORERA Y GALICIA

Preu: 2 pessetes. - Se ven per tot.

IMPOTENCIA

dels DOS sexes

Radicalment curada a tota edat per los

PILDORAS OUBANIA

Nou descobriment. — Immens éxit

Tractament enérgich y sens perill.

Curació garantida ab un sol frasco.

Discreció. — Frasco: 10 fr. ab instrucc.

Per correu ptes. 12.—Laudenot, farmch

31, Passatge du Havre, París

Colecció "Varia"

Volum II

POESÍES

DE

Francesch Matheu

50 cèntims.

BELLESA

Ab el preciós DEPILATORI VICTORIA desapareix al acte el pel moxi de la cara, brastos, etc., y mata l'arrel sense irritar la pell.

Se garantisa. Un frasco: 4 pessetes.

Venda a la farmacia Gibert, Escudillers Blancs, n.º 1. Barcelona. Se remet per correu certificat, enviant 5 pessetes.

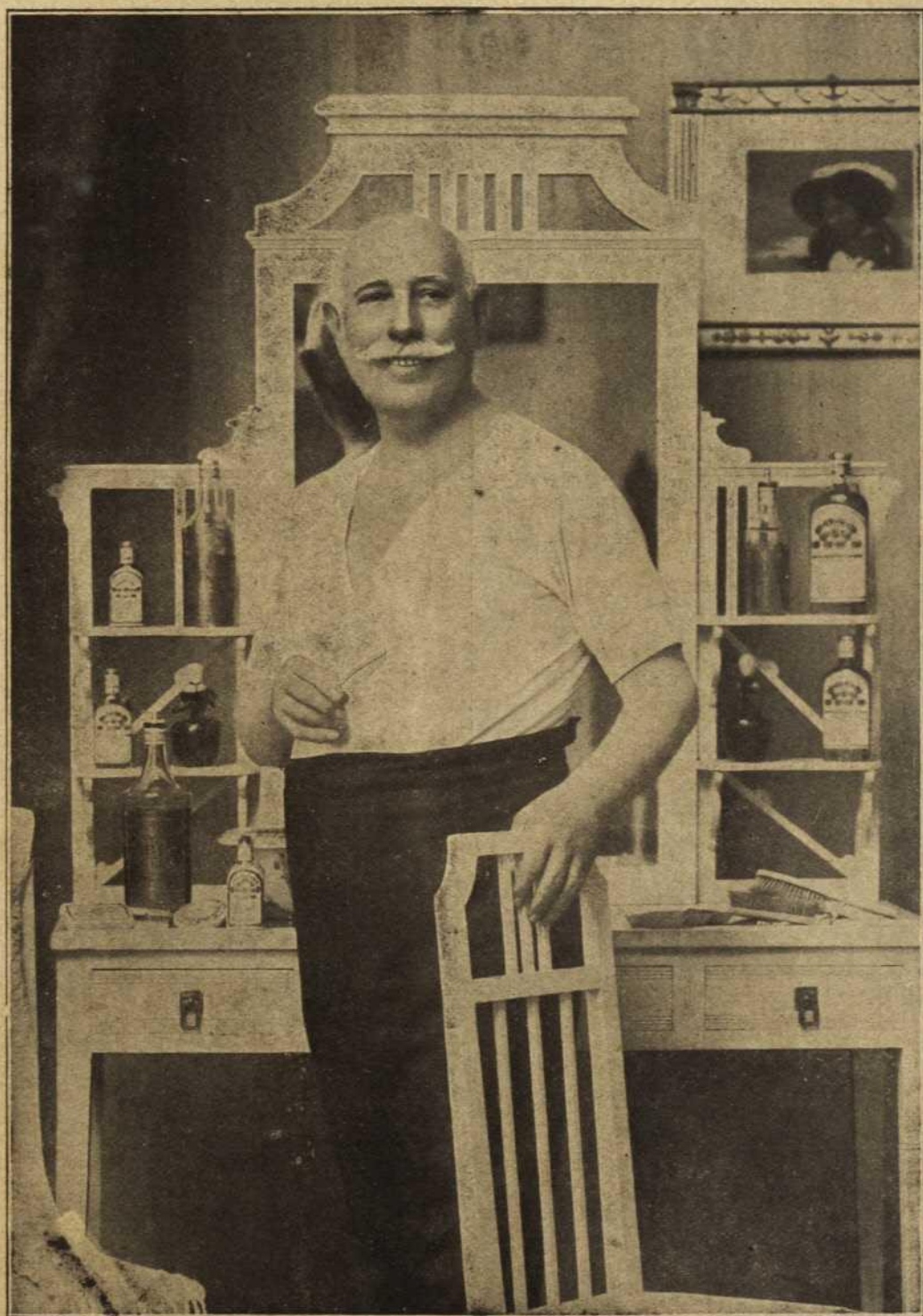
Pelleteria La Siberia

Preu fixo ♦ On parle français
l'Ambla de Catalunya, 15

IMMENS ASSORTIT de tota classe de confeccions y echarpes de pell. Martes. - Renards. - Chinchilles. - Nutries. - Arminis. - Skungs, etc., etc. Corts Catalanes, 624

L'AUTOR DEL LICOR DEL POLO. SORPRÉS AL FERSE SA DIARIA TOILETTE PER UN INTIM AMICH, FOTOGRAF PER SPORT

Que les joves, sobre tot les que se dedican al teatre, escullides boniques y esbeltes, se hermostegin ab correcta dentadura es explicable, encara que rentin les seves dents solzament ab aygua.

Lo que no es corrent, es que un vell de 68 anys disfrutide tan hermosa dentadura. Y axò està demostrat que's consegueix ab l'aplicació diaria del dentrích vegetal Licor del Polo.

Ab la seva Aygua de Colonia en friccions y ablucions diaries conserva el cutis tan fi y llustrós als 68 anys d'edat. Y ab l'ús repétides vegades al día desde fa 42 anys el seu Licor del Polo, manté la seva boca asseptisada y deliciosament perfumada, mostrant nítida y correcta dentadura. Executoria que cap dentrích pot mostrar. Cent mil pessetes al que probí que la dentadura del autor del Licor del Polo no es natural. Altres cent mil al que demostrí que després de 42 anys que està usant el seu Licor del Polo tingué necessitat de cap operació dentaria.